SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA F. G. JACOBSA, predstavljeni 30. junija 2005[1]

1. Sodišču je po odločitvi, ki jo je sprejelo v zadevi Garcia Avello[2], ponovno postavljeno vprašanje o združljivosti nacionalnega pravila glede določitve otrokovega priimka s prepovedjo diskriminacije in z državljanskimi pravicami, zajetimi v Pogodbi ES.

Pravni okvir

Navedene določbe iz Pogodbe

2. Vprašanje se bistvu nanaša na to, ali lahko nacionalno kolizijsko pravilo v zvezi s to določitvijo napotuje izključno na uporabo prava otrokovega (in/ali starševskega) državljanstva – v tem primeru Nemčije –, ne da bi se upoštevalo pravo kraja njegovega ali njenega rojstva – v tem primeru Danske –, s posledico, da je priimek v dveh pravnih ureditvah različen.

4. Prvi odstavek člena 12 ES določa:

„Kjer se uporablja ta pogodba in ne da bi to vplivalo na njene posebne določbe, je prepovedana vsakršna diskriminacija glede na državljanstvo.“

3. Najprej pa se zastavlja vprašanje dopustnosti predloga: ali predložitveno sodišče dejansko „odloča v okviru postopka, ki bo privedel do izdaje sodne odločbe“[3], oziroma ali opravlja zgolj upravne naloge.

1 — Jezik izvirnika: angleščina.

2 — Sodba Sodišča z dne 2. oktobra 2003 v zadevi Carlos Garcia Avello proti Belgijski državi (C-148/02, Recueil, str. I-11613; glej točko 47 spodaj in naslednje).

3 — Glej sklepe Sodišča z dne 5. marca 1986 v zadevi Greis Unterweger (318/85, Recueil, str. 955, točka 4); z dne 10. julija 2001 v zadevi HSB-Wohnbau (C-86/00, Recueil, str. I-5353, točka 11) in z dne 22. januarja 2002 v zadevi Holto (C-447/00, Recueil, str. I-735, točka 17); sodbe Sodišča z dne 19. oktobra 1995 v zadevi Job Centre (C-111/94, Recueil, str. I-3361, točka 9), z dne 12. novembra 1998 v zadevi Victoria Film (C-134/97, Recueil, str. I-7023, točka 14) in z dne 14. junija 2001 v zadevi Salzmann (C-178/99, Recueil, str. I-4421, točka 14).

5. Člen 17 ES določa:

„1. S to pogodbo se uvede državljanstvo Unije. Državljani Unije so vse osebe z državljanstvom ene od držav članic. Državljanstvo Unije dopolnjuje in ne nadomešča nacionalnega državljanstva.

2. Za državljane Unije veljajo pravice in dolžnosti po tej pogodbi.“

6. Člen 18(1) ES določa:

„Vsak državljan Unije ima pravico prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic ob upoštevanju omejitev in pogojev, določenih s to pogodbo, in ukrepi, ki so bili sprejeti za njeno uveljavitev.“

7. Člen 234 ES določa:

„Sodišče je pristojno za predhodno odločanje o vprašanjih glede:

(a) razlage te pogodbe;

[…]

Kadar se takšno vprašanje postavi kateremu koli sodišču države članice in če to sodišče meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo omogočila izreči sodbo, lahko to vprašanje predloži v odločanje Sodišču.

Kadar je takšno vprašanje postavljeno v postopku, ki teče pred sodiščem države članice, zoper odločitev katerega po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, je to sodišče dolžno predložiti zadevo Sodišču.“

Mednarodna pravila glede določitve priimkov

8. Da bi lahko določili, katero pravo se uporablja za dodelitev priimka osebi, kadar navezne okoliščine napotujejo na več pravnih sistemov, nekateri pravni sistemi napotujejo

na pravo stalnega prebivališča osebe, čeprav je običajnejše napotovanje na pravo njenega državljanstva, kar je način, ki je za mnoge države članice predpisan v mednarodnih pogodbah.

9. Na primer, Konvencija CIEC (mednarodna komisija za osebni status) o pravu, ki se uporablja za priimke in imena[4], določa, da se ime osebe določa po pravu države njegovega ali njenega državljanstva.

10. Obstaja tudi Konvencija CIEC o spremembah priimkov in imen[5]. V skladu s členom 2 te konvencije se vsaka država članica obvezuje, da „ne bo dovolila spreminjanja priimkov ali imen državljanov druge države podpisnice, razen če so ti hkrati državljani prve države."

11. Nazadnje, osnutek Konvencije CIEC o priznavanju priimkov je bil sprejet 25. septembra 2003 v Madridu. Po izdaji sodbe Sodišča Garcia Avello[6] je bilo odločeno, da se revidira celotno besedilo, da bi se bolj upoštevale želje zadevnih posameznikov.

12. CIEC je medvladna organizacija, v katero je včlanjenih tudi 13 držav članic Evropske unije, 3 druge države članice pa imajo status opazovalk. Od držav članic, upoštevnih v tej zadevi, je Nemčija ratificirala zgoraj v točki 10 navedeno istanbulsko konvencijo, ki velja za to državo in preostale države pogodbenice; podpisala je, vendar pa ne ratificirala, v točki 9 navedeno münchensko konvencijo. Danska ni niti članica niti opazovalka CIEC.

Nacionalno pravo, ki je upoštevno v tej zadevi[7]

13. V skladu s pravili danskega mednarodnega zasebnega prava so vsa vprašanja

4 — Konvencija CIEC št. 19, podpisana v Münchnu 5. septembra 1980; glej predvsem člena 1 in 2.

5 — Konvencija CIEC št. 4, podpisana v Istanbulu 4. septembra 1958.

6 — Navedeno zgoraj v opombi 2, glej točko 47 spodaj in naslednje.

7 — Za splošni in primerjalni pregled ureditve v takratnih državah članicah glej točko 5 in naslednje mojih v opombi 2 zgoraj navedenih sklepnih predlogov v zadevi Garcia Avello.

osebnega statusa, skupaj s tistimi glede določitve priimka osebe, urejena po pravu države, v kateri ima ta oseba stalno prebivališče, kot je opredeljeno v danskem pravu.

14. Kadar se mora določiti priimek osebe, ki stalno prebiva (zlasti ob rojstvu) na Danskem, se torej uporabi dansko pravo. Če torej starši uporabljajo en sam priimek, se ta dodeli otroku; če starši ne uporabljajo skupnega priimka, se lahko izbere priimek enega od staršev. Vendar dansko pravo dopušča upravno spremembo priimka v priimek, ki je sestavljen iz priimkov obeh staršev in je združen z vezajem.

15. V skladu s členom 1 Personenstandsgesetz (zakon o osebnem statusu) je treba v Nemčiji zadeve, povezane z osebnim statusom, priglasiti matičarju.

16. V skladu s členom 10(1) Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (zakon o uvedbi civilnega zakonika, v nadaljevanju: EGBGB) se priimek osebe določi na podlagi prava države njegovega ali njenega državljanstva.

17. V skladu s členom 10(3) EGBGB je pravo druge države dopustno uporabiti le, če je eden od staršev državljan te države (in če ima eden od staršev več kot eno državljanstvo, lahko starši svobodno izberejo, katero nacionalno pravo bodo uporabili). Poleg tega se lahko uporabi nemško pravo, če noben od staršev ni nemški državljan, vendar vsaj eden stalno prebiva v Nemčiji; uporabi se lahko tudi nacionalno pravo zakonca otrokove matere, če slednji želi otroku dodeliti svoj priimek.

18. Če se uporabi nemško pravo, če imajo starši različna priimka, vprašanje določitve otrokovega priimka ureja člen 1617 Bürgerliches Gesetzbuch (civilni zakonik, v nadaljevanju: BGB), ki določa:

„1. Če starši nimajo skupnega priimka, imajo pa skupno skrbništvo nad otrokom, z izjavo pred matičarjem kot otrokov priimek ob rojstvu določijo bodisi očetov bodisi materin priimek, ki ga imata v času te izjave. […]

2. Če starši mesec po rojstvu otroka ničesar ne izjavijo, Familiengericht prenese pravico do določitve otrokovega priimka na enega

od staršev. Pri tem se smiselno uporablja pododstavek 1. Sodišče lahko določi rok za uveljavljanje njegove pravice. Če se pravica do določitve otrokovega priimka do izteka tega roka ni uveljavila, se otroku določi priimek tistega od staršev, na katerega je bila pravica prenesena.

3. Če je otrok rojen zunaj Nemčije, sodišče prenese pravico do izbire otrokovega priimka v skladu s pododstavkom 2 samo, če to zahteva eden od staršev ali otrok ali če je to nujno za vpis otrokovega priimka v nemško rojstno matično knjigo ali identifikacijski dokument.“

19. Familiengericht (sodišče za družinske zadeve) je posebni oddelek Amtsgericht (okrožnega sodišča), ki odloča o zadevah iz družinskega prava.

20. Člen 46a Gesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (zakona o zunajsodnem postopku, v nadaljevanju: FGG) določa:

„Pred sprejetjem odločbe o prenosu pravice do določitve priimka na enega od staršev na podlagi člena 1617(2) civilnega zakonika mora Familiengericht zaslišati oba od staršev in si prizadevati za sporazumno poimenovanje. Ni potrebno, da bi bila odločba Familiengericht obrazložena; pritožba ni dopustna.“

Dejansko stanje in postopek v tej zadevi

21. Otrok Leonhard Matthias je bil rojen leta 1998 na Danskem staršem Stefanu Grunkinu in Dorotheeji Paul, ki sta nemška državljana. O tem, da bi imeli otrok in starši poleg nemškega še katero drugo državljanstvo, ni podatkov. Od rojstva je otrok živel večinoma na Danskem, kjer so starši na začetku živeli skupaj. V letih 2001–2002 je nekaj mesecev živel z njimi v Niebüllu v Nemčiji; od februarja 2002 pa živi večinoma z materjo v Tønderju na Danskem, kjer si je uredila stalno prebivališče in kjer opravlja medicinsko dejavnost, vendar redno obiskuje očeta v približno 20 km oddaljenem Niebüllu.

22. Rojstvo Leonharda Matthiasa je bilo vpisano na Danskem. Nekaj mesecev po rojstvu se je v njegov danski rojstni list na

podlagi upravnega potrdila o njegovemu priimku, ki je bilo izdano v skladu z danskim pravom, vpisal priimek „Grunkin-Paul“. Domnevamo lahko, da je bilo potrdilo izdano na podlagi danskega mednarodnega zasebnega prava, ker je imel otrok stalno prebivališče na Danskem, tako da je za določitev njegovega priimka veljalo dansko materialno pravo.

23. Starši, ki niso nikoli uporabljali skupnega priimka, so želeli otrokov priimek pri nemških organih v Niebüllu vpisati kot „Grunkin-Paul“, ki mu je bil dodeljen na Danskem. Ti organi so v skladu z zgoraj navedeno nemško zakonodajo[8] zavrnili priznanje tega priimka in vztrajali, da mora biti izbran bodisi priimek „Grunkin“ bodisi „Paul“.

24. Starši so zavrnitev izpodbijali pred nemškimi sodišči, vendar so bila njihova pravna sredstva 7. januarja 2003 na zadnji stopnji zavrnjena. Bundesverfassungsgericht (ustavno sodišče) je 27. februarja 2003 zavrnilo obravnavanje vložene ustavne pritožbe.

8 — Točke od 16 do 18.

25. Pristojni Standesamt (matični urad) je v skladu s členom 1617(2) BGB predložil zahtevo Amtsgericht Niebüll, ki mora kot Familiengericht imenovati enega od staršev, ki bo imel pravico izbrati otrokov priimek ali katerega priimek se bo dodelil otroku, če se ta pravica ne bo uveljavljala.

26. Navedeno sodišče se sprašuje glede veljavnosti kolizijskega pravila iz člena 10 EGBGB ob upoštevanju členov 12 ES in 18 ES v delu, v katerem je določitev priimkov urejena zgolj na podlagi državljanstva. Ugotavlja, da otrok v državi rojstva in stalnega prebivališča uporablja priimek, ki je različen od tistega, ki ga zahteva pravo njegovega državljanstva. Meni, da je dejstvo, da je državljan Unije zaradi svojega državljanstva prisiljen uporabljati različna priimka v različnih državah članicah, težko združljivo s pravico do prostega gibanja.

27. Ker zoper tako odločbo po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, Amtsgericht meni, da mora na podlagi tretjega odstavka člena 234 ES vprašanje glede razlage Pogodbe ES predložiti Sodišču.

28. S sklepom z dne 2. junija 2003, izdanim 23. februarja 2004, je Amtsgericht v skladu z navedenim Sodišče zaprosilo za „razlago Pogodbe ES glede združljivosti člena 10 EGBGB s Pogodbo ES“.

29. Pisna stališča so predložile belgijska, francoska, nemška, grška, nizozemska in španska vlada ter Komisija. S. Grunkin, nemška, grška in španska vlada ter Komisija so na obravnavi podali ustne navedbe.

Dopustnost predloga

30. Na podlagi člena 234 ES lahko katero koli sodišče države članice zahteva razlago prava Skupnosti, če meni, da je treba glede vprašanja sprejeti odločitev, ki mu bo v postopkih pred njim omogočila izreči sodbo.

31. V skladu z ustaljeno sodno prakso se v tem primeru vprašanje, ali je predložitveni organ „sodišče“, presoja zgolj z uporabo prava Skupnosti. Sodišče upošteva skupek dejavnikov, kot so zakoniti izvor organa, njegova trajnost, obvezna narava njegove sodne oblasti, kontradiktornost postopka, njegovo uporabljanje pravnih pravil in njegova neodvisnost. Poleg tega lahko nacionalno sodišče predloži vprašanje Sodišču le, če odloča v okviru postopka, ki bo privedel do izdaje sodne odločbe. V smislu člena 234 ES je torej lahko ta organ „sodišče“, če opravlja sodno funkcijo in ne, če opravlja druge – na primer, upravne – funkcije. Vprašanje, ali se bo organ, ki opravlja različne funkcije, obravnaval kot „sodišče“, je odvisno od funkcije, ki jo opravlja, ko Sodišču predlaga, naj odloča o zadevi. Zato ni pomembno, da se isti organ obravnava kot „sodišče“, kadar je dejavno v drugačni sestavi ali celo v enaki sestavi, vendar izvaja drugačna pooblastila od tistih, v okviru katerih mu je predloženo vprašanje za predhodno odločanje.[9]

32. Glede na navedeno je nemška vlada trdila, da Amtsgericht v tej zadevi ni

9 — Glej na primer sodbo Sodišča z dne 15. januarja 2002 v zadevi Lutz in drugi (C-182/00, Recueil, str. I-547, točka 12), sklep predsednika Sodišča z dne 26. novembra 1999 v zadevi ANAS (C-192/98, Recueil, str. I-8583, točke od 21 do 23) in v njiju navedeno sodno prakso.

pristojno za predložitev takega predloga. V smislu člena 1617(2) BGB opravlja to sodišče zgolj upravno funkcijo, ki bi jo sicer opravljal matičar. To počne v okviru zunajsodnega postopka, v katerem je edina stranka matični urad, čeprav mora sodišče pred izdajo odločbe staršem dati možnost, da se izjavijo; v nobenem primeru v tej zadevi spora med starši ni bilo. Amtsgericht samo ne sprejme odločitve glede otrokovega priimka, ampak zgolj določi enega od staršev, ki bo priimek izbral; če priimka ne izbere, se otroku po uradni dolžnosti dodeli priimek tega starša.

33. Nemška vlada poudarja, da je treba ta položaj obravnavati drugače od tistih, v katerih so starši pred civilnimi sodišči že izčrpali pravna sredstva. Pred tem postopkom so starši Leonharda Matthiasa nemške organe zaprosili za priznanje priimka, ki mu je bil dodeljen na Danskem. Odločbo o zavrnitvi tega priznanja so izpodbijali, vendar je njihovo pravno sredstvo Kammergericht (pritožbeno sodišče) v Berlinu zavrnilo, kar so izpodbijali z ustavno pritožbo pred Bundesverfassungsgericht. Ker so bili vsi ti postopki sodni, bi bil lahko v vsakem stadiju predložen predlog za predhodno odločanje, vendar ni bil. Zaključek, da postopek, kot je tisti pred Amtsgericht, ne privede do izdaje sodne odločbe, torej ne bi izključil možnosti, da se v drugih primerih Sodišču predloži vprašanje za predhodno odločanje.

34. Grška in španska vlada sta na obravnavi zagovarjali to stališče, ki pa sta ga S. Grunkin in Komisija izpodbijala.

35. S. Grunkin je posebej poudaril, da v postopkih, kot je obravnavani, starši nimajo le pravice izjaviti se, temveč so odločilni za opredelitev, ali se je postopek sploh začel.

36. Komisija trdi, da se vprašanje dopustnosti ne bi smelo presojati na podlagi okoliščin tega primera, ki so nenavadne, ampak glede na položaj, ki je običajno podlaga za začetek postopkov, kot je obravnavani. Praviloma starši ne izberejo sporazumno priimka, ki po nemškem pravu ni dovoljen, ampak si niso edini pri tem, kateri izmed dveh priimkov se bo otroku dodelil. Takšen običajni položaj je očitno in v osnovi različen od primerov, ki izhajajo iz sodne prakse Sodišča glede vpisa nepremičnin ali registracije družb. O sporu med dvema

strankama mora odločiti sodišče. Poleg tega ima to sodišče absolutno diskrecijsko pravico za razrešitev spora in ne zahteva se, da tako kot v drugih zadevah uporabi zgolj formalna merila; presoditi mora trditve in sprejeti odločitev, ki je predvsem v korist otroka. Starši imajo pravico izjaviti se in lahko začetek postopka tudi sami predlagajo. Nazadnje, ni upoštevno dejstvo, da je v nemškem pravu za dosego istega izida predviden še drugi postopek, ki tudi omogoča vložitev predloga za predhodno odločanje; okoliščina, da takšen predlog je oziroma ni predložen v enem od postopkov, ne vpliva na dopustnost različnih postopkov v zvezi z istim zahtevkom.

37. Razlogi, ki jih je navajala nemška vlada, so vsekakor prepričljivi. Postopek, ki je urejen v členih 1617(2) BGB in 46a FGG, ima bolj značilnosti upravnega kot sodnega postopka. Možnost vzporednega, zgolj sodnega postopka potrjuje to tezo.

38. Poleg tega bi lahko poudarili, da bi bila – ker v takšnih primerih zoper odločbo Amtsgericht ni pritožbe – ob nasprotni tezi uporaba predloga za predhodno odločanje na podlagi tretjega odstavka člena 234 ES obvezna, kar bi bila posledica, ki se ne zdi združljiva z namenom tega člena.

39. Vendar menim, da je prepričljiva tudi presoja Komisije, ki se osredotoča na naravo postopka, ki je po samem bistvu praviloma kontradiktoren in obema od staršev daje pravico izjaviti se, in na sodno naravo odločbe, ki jo sprejme Amtsgericht.

40. Seveda je ta analiza glede na posebne značilnosti postopka v tej zadevi manj pomembna in te značilnosti vzbujajo dodaten dvom glede dopustnosti predloga za sprejetje predhodne odločbe: v kolikšni meri je odločitev o zastavljenem vprašanju nujna, da bo lahko Amtsgericht izdalo sodbo?

41. Iz opisa postopka, ki je bil predložen Sodišču, izhaja, da je edina odločitev Amtsgericht, ki jo mora sprejeti ter glede katere je pozvano k odločanju in za katero je pristojno, imenovanje tistega od staršev, ki bo

izbral otrokov priimek. Za določitev otrokovega priimka ni pristojno. V tej zadevi ni sporno, da bi bil, ne glede na to, kateri od staršev bi bil imenovan, izbran priimek „Grunkin-Paul“ in šele nato, ko primer ne bi bil več v pristojnosti Amtsgericht, bi se uporabilo pravilo o izbiri priimka in bi s tem morebiti bilo kršeno pravo Skupnosti.

42. Če je navedeno pravilna ugotovitev položaja v nemškem pravu, je težko ugotoviti, kako bi lahko Amtsgericht uporabilo odločitev Sodišča – kakršna koli bi že bila njena vsebina – o predloženem vprašanju.

43. Morda pa so pristojnosti Amtsgericht v podobnih primerih širše od tistih, ki so bile predstavljene, ali pa je morda njegov namen, da sodna odločba zavezuje matični urad – kot to mora veljati. V teh okoliščinah ne bi bilo razumno, da Sodišče odreče odgovor z obrazložitvijo, da odgovor na vprašanje nacionalnemu sodišču ni nujen za izdajo sodbe; nenazadnje je zgolj nacionalno sodišče tisto, ki lahko odloči o tem.

44. Zato in zavedajoč se dvomov o tem, ali so izpolnjena merila za predložitev predloga na podlagi člena 234 ES, menim, da je bolje, da se na zastavljeno vprašanje odgovori.

Vprašanje za predhodno odločanje

45. Vprašanja glede določanja priimkov se ne pojavljajo pogosto v okviru prava Skupnosti. Vendarle sta bili doslej Sodišču na tem področju predloženi dve vprašanji: v zadevah Konstantinidis[10] in Garcia Avello[11].

46. Sodišče je v zadevi Konstantinidis ugotovilo, da je v nasprotju s prepovedjo diskriminacije glede na državljanstvo, če mora grški državljan, ki opravlja poklic v drugi državi članici, uporabljati transkripcijo svojega imena, kar spremeni njegovo izgovorjavo, če bi takšna sprememba povzročila tveganje, da bi ga potencialne stranke lahko zamenjale z drugimi osebami.

10 — Sodba Sodišča z dne 30. marca 1993 v zadevi Christos Konstantinidis proti Stadt Altensteig (C-168/91, Recueil, str. I-1191).

11 — Navedeno zgoraj v opombi 2.

47. V zadevi Garcia Avello je menilo, da člena 12 ES in 17 ES belgijskim organom ne dopuščata samodejne zavrnitve zahtevkov, ki so bili vloženi v imenu mladoletnih otrok s stalnim prebivališčem v Belgiji ter dvojnim, belgijskim in španskim državljanstvom, za spremembo njihovih priimkov v priimke, do kakršnih so bili upravičeni v skladu s španskim pravom in tradicijo.

48. Sodišče je v obeh zadevah pred obravnavanjem postavljenih vprašanj najprej presojalo, ali obravnavana primera spadata na področje uporabe prava Skupnosti, in ugotovilo, da je tako. V zadevi Konstantinidis je povezava temeljila na dejstvu, da je tožeča stranka zatrjevala poseganje v izvrševanje gospodarske svoboščine, namreč svobode ustanavljanja. V zadevi Garcia Avello – v času katere so bili državljanstvo Unije in pripadajoče pravice že uveljavljeni – je Sodišče preprosto menilo, da povezava s pravom Skupnosti obstaja v zvezi z zadevnimi otroki, „ki so državljani ene države članice in zakonito prebivajo na ozemlju druge države članice“.[12]

49. Ni sporno, da je navedeno treba uporabiti tudi v zadevi Leonharda Matthiasa.

50. Čeprav so države članice pristojne za določitev pravil glede priimka, morajo pri izvajanju teh pristojnosti spoštovati določbe prava Skupnosti. Državljani Unije se lahko v zvezi s tem sklicujejo na pravice, ki jim jih podeljuje Pogodba, zlasti tisto iz člena 12 ES o prepovedi diskriminacije glede na državljanstvo in tisto iz člena 18(1) ES o prostem gibanju in prebivanju na ozemlju držav članic.[13]

51. V zadevi Garcia Avello[14] je Sodišče v bistvu navedlo, da so bile v skladu z belgijsko prakso osebe s samo belgijskim državljanstvom in tiste z dvojnim, belgijskim in španskim državljanstvom, obravnavane enako, s posledico, da so imele v teh dveh pravnih sistemih različne priimke. Ker bi takšen položaj verjetno povzročal težave v praksi, je šlo za diskriminacijo glede na državljanstvo. Načelo prepovedi diskriminacije zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako.

12 — Točka 27; glej tudi sodbo Sodišča z dne 19. oktobra 2004 v zadevi Zhu in Chen (C-200/02, ZOdl., str. I-9925, točka 19).

13 — Glej zgoraj navedeno sodbo Garcia Avello, točki 25 in 29.

14 — Glej točke od 31 do 37.

52. Vse stranke, ki so predložile pisna stališča, menijo, da v tej zadevi take diskriminacije ni bilo. Na obravnavi niti S. Grunkin ni zatrjeval, da gre za diskriminacijo glede na državljanstvo. Strinjam se s tem, da je ni.

53. Iz upoštevne nemške zakonodaje[15] je očitno, da so vsi, ki imajo samo nemško državljanstvo, obravnavani enako in da so vsi, ki imajo (oziroma katerih starši imajo) več kot eno državljanstvo, obravnavani različno, vendar brez kakršne koli diskriminacije glede na njihovo državljanstvo.

54. Vendar je Leonard Matthias s praktičnega vidika v podobnem položaju kot otroci Garcia Avella, če bi moral biti v državi članici njegovega državljanstva vpisan z drugačnim priimkom od tistega, ki mu je bil dodeljen v državi članici rojstva. Čeprav praktične težave, na katere bi verjetno naletel, morda ne bi izvirale iz diskriminacije glede na državljanstvo, pa pomenijo jasno oviro njegovi pravici kot državljanu do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic. Čeprav so takšne težave morda podobne tistim, na katere je naletel C. Konstantinidis, skupni učinek členov 17 ES in 18(1) ES pomeni, da ni treba izkazati gospodarske povezave za dokaz kršitve pravice prostega gibanja.

55. Poleg težav v praksi, ki obsegajo take od nevšečnosti do – v razpoloženju splošnega dvoma, ki je sledilo dogodkom z dne 11. septembra 2001 – izjemno resnih, je priimek osebe eden od temeljnih elementov njegove ali njene identitete in zasebnega življenja, katerega zaščita je široko priznana tako v nacionalnih ustavah kot v instrumentih mednarodnega prava.[16]

56. Zdi se mi torej, da je popolnoma nezdružljivo s statusom in pravicami državljana Evropske unije – ki je z besedami Sodišča „zasnovan kot temeljni status državljanov držav članic“[17] –, da se od njega zahteva, naj ima na podlagi prava različnih držav članic različne priimke.

15 — Glej zgoraj točki 16 in 17.

16 — Glej zgoraj v opombi 10 navedene moje sklepne predloge v zadevi Konstantinidis, točke od 35 do 40, in zgoraj v opombi 2 navedeno sodbo Garcia Avello, predvsem točke 5, 27 in 36, in navedeno sodno prakso.

17 — Glej nazadnje sodbo Sodišča z dne 15. marca 2005 v zadevi Bidar (C-209/03, ZOdl., str. I-2119, točka 31).

Predlog

57. Zato menim, da bi moralo Sodišče na vprašanje, ki ga je predložilo Amtsgericht Niebüll, odgovoriti tako:

Pravilo države članice, ki državljanu Evropske unije, čigar priimek je bil pravno veljavno vpisan v drugi državi članici, ne dopušča, da se mu tak priimek prizna po lastnem pravu, ni združljivo s členoma 17 ES in 18(1) ES.